

Komu i na jakich zasadach przysługuje nauczanie indywidualne?

Wprowadzone w ostatnim czasie przepisy mają na celu takie dostosowanie warunków i form wsparcia w placówkach, aby możliwe było jak najpełniejsze włączanie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w życie szkoły oraz funkcjonowanie w grupie rówieśniczej.

Czemu służą zmiany?

Z założenia indywidualne nauczanie jest formą kształcenia przeznaczoną dla dzieci, których stan zdrowia nie pozwala na uczęszczanie i przebywanie w szkole. W ostatnich latach zdarzało się, że ta forma edukacji była zalecana także uczniom mającym trudności w funkcjonowaniu szkolnym, które nie zawsze wynikały ze stanu zdrowia, ale również uczniom sprawiającym trudności wychowawcze, napotykałym na problemy w uczeniu się podczas zajęć z niektórych przedmiotów oraz uczniom z niepełnosprawnością. Ich ograniczenia w funkcjonowaniu szkolnym wynikały czasem z niedostosowania środowiska do potrzeb (np. istniejące bariery architektoniczne, brak wykwalifikowanej kadry, niewłaściwe metody kształcenia, brak dostosowań). Sytuacja ta powodowała częste, nie zawsze uzasadnione, organizowanie nauczania indywidualnego.

Warto zwrócić uwagę na niezastąpioną w przypadku dzieci z niektórymi dysfunkcjami rolę środowiska rówieśniczego oraz poczucia przynależności do grupy. Tylko przebywając wśród innych uczniów, jako członkowie klasy, dzieci te mają możliwość kształtowania i rozwijania swoich umiejętności psychospołecznych. Uczniowie realizujący przed dłuższy czas nauczanie w trybie indywidualnym mogą mieć trudności z włączeniem się do grupy. Może się także zdarzyć, że ich kłopoty z funkcjonowaniem nasiliły się.

Obecnie nauczanie indywidualne organizuje się na czas określony, dla uczniów chorych, których stan zdrowia **uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły**. Otrzymują oni z poradni psychologiczno-pedagogicznej orzeczenie o **potrzebie nauczania indywidualnego**.

Uczniowie:

- sprawiający trudności wychowawcze,
- - napotykający na trudności w uczeniu się,
- - uczniowie niepełnosprawni

są objęci wsparciem w procesie kształcenia i wychowania odpowiednim do zdiagnozowanych potrzeb w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub kształcenia specjalnego.

Inne formy wsparcia

1. **Zajęcia indywidualne z niektórych przedmiotów** – uczniowie z **niepełnosprawnością** mają prawo do nauki ze swoimi rówieśnikami. Niepełnosprawność sama w sobie często nie jest przeciwwskazaniem do uczęszczania do szkoły oraz kontaktu z kolegami. Dlatego też dziecko z niepełnosprawnością, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w miarę potrzeb i zaleceń zawartych w dokumencie, może mieć zorganizowane **zajęcia indywidualne z niektórych przedmiotów**. Takie rozwiązanie nie wymaga orzeczenia o nauczaniu indywidualnym. Można realizować je w oparciu o **indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny** przygotowany w szkole, dostosowany do potrzeb i możliwości ucznia, w którym uzasadnia się potrzebę prowadzenia wybranych zajęć w formie indywidualnej.
2. **Zindywidualizowana ścieżka kształcenia** – dla grupy uczniów, którzy mają **problem z funkcjonowaniem szkolnym**, np. przejawiają fobię szkolną, z depresją, dyrektor, po uzyskaniu

opinii z poradni, w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej organizuje **zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia**. Pozwala ona na odbywanie części zajęć z klasą bądź indywidualnie.

Nauczanie indywidualne – co jeszcze warto wiedzieć

1. **Zawieszenie** – organizacja nauczania indywidualnego **może być czasowo zawieszona** przez dyrektora szkoły. Może mieć to miejsce po otrzymaniu wniosku od rodziców ucznia oraz dołączonego zaświadczenia lekarskiego. Jeśli z dokumentu wynika, że stan zdrowia ucznia uległ czasowej poprawie i umożliwia mu uczęszczanie do szkoły, dyrektor zawiesza organizację indywidualnego przygotowania indywidualnego nauczania na okres wskazany w zaświadczeniu lekarskim.
2. **Zakończenie** – dyrektor szkoły może także zaprzestać organizacji indywidualnego nauczania na wniosek rodziców dziecka i na podstawie dołączonego do wniosku zaświadczenia lekarskiego – jeśli z dokumentu wynika, że stan zdrowia ucznia umożliwia uczęszczanie do szkoły. Ponadto dyrektor jest w tej sytuacji zobowiązany do powiadomienia poradni, która wydała orzeczenie, i organu prowadzącego szkołę.
3. **Wymiar godzin oraz zajęcia dodatkowe** – w ramach indywidualnego nauczania realizuje się wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne wynikające z ramowego planu nauczania danego typu i rodzaju szkoły, dostosowane do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

Tygodniowy wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania wynosi:

- 1) dla uczniów klas I–III szkoły podstawowej – od 6 do 8 godzin;
- 2) dla uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej – od 8 do 10 godzin;
- 3) dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej – od 10 do 12 godzin;
- 4) dla uczniów szkół ponadpodstawowych – od 12 do 16 godzin.

Uczniowie objęci indywidualnym nauczaniem uczestniczą w:

- zajęciach rewalidacyjnych,
- zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego,
- formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej

poza tygodniowym wymiarem godzin zajęć.

Wymiar godzin zajęć indywidualnego nauczania może być niższy w wyjątkowych przypadkach, jeśli jest to uzasadnione złym stanem zdrowia ucznia. Także na wniosek nauczyciela prowadzącego zajęcia, po zasięgnięciu opinii rodziców ucznia, dyrektor może zezwolić na odstąpienie od realizacji niektórych treści nauczania objętych obowiązkowymi zajęciami edukacyjnymi, stosownie do możliwości psychofizycznych ucznia oraz warunków w miejscu, w którym są organizowane zajęcia.

Formy włączania do życia klasy i szkoły

Ważnym zadaniem nauczycieli prowadzących nauczanie indywidualne jest obserwacja ucznia, analiza jego aktualnych możliwości, poziomu funkcjonowania oraz potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i społecznych. Biorąc pod uwagę obecny stan zdrowia, na bazie wniosków z prowadzonej obserwacji oraz w porozumieniu z rodzicami ucznia, dyrektor szkoły ma obowiązek zapewnić różne formy uczestniczenia dziecka w życiu szkolnym. Może umożliwić udział w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, uroczystościach i imprezach przedszkolnych lub szkolnych oraz wybranych zajęciach edukacyjnych.

Porównanie form kształcenia, które mogą być obecnie stosowane

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia	Indywidualne nauczanie	Kształcenie specjalne (elementy indyw. nauczania)
Organizowane na podstawie opinii z poradni psych-ped	Organizowane na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania z poradni psych-ped	Organizowane na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psych-ped
<p>Przeznaczone dla uczniów z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - istotnymi trudnościami w funkcjonowaniu przedszkolnym lub szkolnym - czasową lub przewlekłą chorobą, - zaburzeniami w zachowaniu, uniemożliwiającymi realizację zadań w dużym zespole, - zaburzeniami w funkcjonowaniu społecznym 	<p>Przeznaczone dla uczniów, których stan zdrowia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znacznie utrudnia - uniemożliwia <p>uczęszczenie do szkoły</p>	<p>Przeznaczone na uczniów z niepełnosprawnością, zagrożonych niedostosowaniem społecznym i niedostosowanych społecznie</p>
<p>Sposób realizacji: na podstawie zaleceń z opinii, które powinny zawierać zakres, w jakim uczeń nie może uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych wspólnie z grupą lub klasą – czyli np. jakie zajęcia edukacyjne powinien podopieczny realizować indywidualnie z nauczycielem, lub czy są, uwarunkowane możliwościami psychofizycznymi dziecka lub ucznia, ograniczenia w zakresie liczby godzin, które dziecko lub uczeń mogą realizować z rówieśnikami</p>	<p>Sposób realizacji: wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne w tygodniowym wymiarze zgodnym z zapisami rozporządzenia na dany etap edukacyjny. Czas i zakres dyrektor ustala z organem prowadzącym i rodzicami ucznia</p>	<p>Sposób realizacji: wybrane zajęcia edukacyjne indywidualnie lub w mniejszych grupach – do 5 uczniów, jeżeli taka potrzeba będzie wskazana w IPET</p>
Miejsce realizacji: szkoła	Miejsce realizacji: dom rodzinny, u rodziny zastępczej, w rodzinnym domu dziecka, w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej	Miejsce realizacji: szkoła

Wprowadzone rozwiązania mają służyć organizowaniu zróżnicowanych form kształcenia i wsparcia dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, tak aby były one jak lepiej dopasowane do ich możliwości i ograniczeń, a jednocześnie zapewniały autentyczne włączenie tych uczniów do społeczności szkolnej.

- [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży \(Dz.U. z 2017 r. poz. 1616\).](#)
- [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach \(Dz.U. z 2017 r. poz. 1591\).](#)